

Årsberetning for regnskabsårene 2019 og 2020

Trods en verden der til dels er lagt ned på grund af Corona pandemien, har Bevaringsforeningen dog fortsat sit arbejde med at bevare kulturarven i Silkeborg kommune. Det har desværre ikke været mulighed for at afholde de arrangementer, eller medlemsmøder, som vi kunne ønske, men håber på at pandemien er så meget på retur, at det fremover vil være muligt at fortsætte med det aktivitetsniveau som vi kunne ønske.

På grund af restriktioner måtte vi aflyse generalforsamlingen 2020, hvilket betyder at denne beretning er en afspejling af det der er sket de sidste to år.

Som sagt blev der ikke afholdt mange arrangementer de sidste to år. Men det lykkedes os dog i oktober 2020, trods Corona, at gennemføre et arrangement i vores gamle rådhus på torvet, omhandlende temaet ”Folkestyrets første rådhus”. Et tema som var særlig aktuelt for Silkeborg, idet her ligger et prægtigt rådhus fra en tid efter folkestyrets tilblivelse i Danmark.

Hvis man ser overordnet ind i maskinrummet om bevaring af vores bygningskultur, er der nogle få, men meget betydningsfulde tiltag, der er afgørende for at bevare den bygningskultur, som de fleste af os ønsker. En af de stærkeste kort er bevarende lokalplaner, som kan være gældende for en bydel eller en landsby. I Silkeborg er der pt. kun én bevarende lokalplan, og en anden er på vej. Vi arbejder på højtryk på at få lavet mange flere bevarende lokalplaner.

Et hus der er SAVE vurderet til en given værdi (1-9), kan kun erklæres bevaringsværdig hvis huset er angivet i kommuneplanen. I Silkeborg kommune medtager man bevaringsværdi 1-3 i kommuneplanen, på trods af at de fleste kommuner i Danmark betragter værdier 1-4 som bevaringsværdige. Vi arbejder på at få dette ændret. Emnet er med på en opsamlingsliste til kommuneplanen, med desværre ser vi mange politikere vride sig i stolen når der tales om emnet.

På finansloven er der fastsat en pulje til landsbyfornyelse. Silkeborg er en af landets kommuner der har mulighed for at benytte denne pulje til husejere der søger om istandsættelse, nedrivning, indretning af byrum mm. Indtil nu har Silkeborg kommune hovedsageligt anvendt støtte fra puljen til nedrivning og ikke til reovering og istandsættelse. Det faktum er nu så småt ved at ændre sig, idet vi nu ser en åbning for at der kan søges støtte til reovering af bevaringsværdige huse. Vi har arbejdet på denne sag i årevis.

I efteråret 2020 blev en ny revision af kommuneplanen (kommuneplan 2020-2032) sendt i høring, og senere vedtaget af byrådet. I den forbindelse blev der indgivet 896 høringsvar, hvoraf de 15 kom fra Bevaringsforeningen. Nogen af høringsvarene var stilet til bestemte rammer (typisk et byområde), og andre høringsvar var generelt for planen. Vi så også at en del af Bevaringsforeningens svar blev implementeret i planen.

Bevaringsforeningen havde for første gang (og forhåbentlig ikke sidste gang) foretræde for Plan- og Miljøudvalget ved deres møde i august 2020. Vi havde 4 punkter med til mødet som omhandlede fokus på bevarende lokalplaner, medtage bevaringsværdier 4 i kommuneplanen, bedre anvendelse af byfornyelsesmidler og SAVE vurdering af hele Silkeborg kommune. Vi forlod mødet med den fornemmelse at udvalget lyttede og forstod vores budskab.

Vi oplever i disse år at der bygges massivt i Silkeborg kommune. Det kan være positivt, men vi oplever desværre at samtlige resurser i Teknik- og Miljø afdelingen bliver anvendt til at håndtere nybyggeri, mens administration af den eksisterende bygningsmasse bliver nedprioriteret. Vi oplever det ved ekstremt lange svartider på vores henvendelser, og ikke eksisterende initiativer fra kommunens side til at igangsætte tiltag til bevaring af vores kulturarv.

En ikke ubetydelig del af Bevaringsforeningens arbejde er at formidle kendskab til metoder for renovering af gamle bygninger. Vi ser desværre alt for ofte, hvordan bevaringsværdige huse forfalder på grund af forkert vedligeholdelse. Mest synlig ses det i en del af vores gamle præstegårde, der må lade livet på grund af skimmel, eller for store regninger for at rette op på fortidens forkerte renoveringer. Sidst så vi det ved Skorup præstegård, og nu nedrives Sahl præstegård på grund af skimmel, på trods af at samme præstegård blev renoveret for mio.1,8 tilbage i 2008.

Bevaringsforeningen har i årene siden sidste generalforsamling også arbejder for specifikke sager der vedrører vores bygningskultur. Herunder er listet de mest omfattende.

Politimesterboligen på Christian 8.s vej.

I slutningen af 2019 havde kommunen udarbejdet et lokalplansforslag for politimesterboligen på Christian 8.s vej 2D. Lokalplanen muliggjorde nedrivning af politimesterboligen fra 1880 og mulighed for at opføre et punkt hus på 6 etager. Blandt flere andre indsendte Bevaringsforeningen et høringssvar, og sagen endte ud i at der nu skal laves en helhedsvurdering af hele justitskvarteret.

Anton Rosens kapel ved Silkeborg sygehus

I foråret 2018 henvendte vi os til Region Midt med ønske om at renovere og bevare Anton Rosens kapel ved sygehuset. Kapellet var i en dårlig forfatning, og Regionen havde ikke pengene til en renovering. Vi foreslog dengang at ansøge om fondsmidler til renovering, og Regionen gik straks i gang. Vi venter endnu på et resultat af ansøgningen.

Ferskvandscentret

I august 2019 sendte Silkeborg kommune en lokalplan for Ferskvandscentret og AQUA i høring. Bevaringsforeningen indsendte et høringssvar der hovedsageligt satte spørgsmålstejn ved parkering i parkeringshuse, byggehøjde og vinduesåbninger. Den endelige lokalplan endte også ud i at byggehøjden blev reduceret og at vinduer skulle tilpasses byggestilen (kun sprossevinduer bliver tilladt).

Fredensgård.

Siden de gamle huse i karréen Fredensgade/Kirkebakken/Christian 8.s vej blev jævnet med jorden i begyndelsen af 70'erne, har området og dets bebyggelse været en skændsel for Silkeborg. I januar 2020 blev en ny lokalplan sendt i høring, en lokalplan der muliggjorde et højhus på ca. 20 etager. Der blev afgivet 336 høringssvar, hvor 19 svar var positive og resten var imod. Bevaringsforeningen afgav et høringssvar som hovedsageligt fokuserede på byggehøjde og arkitektur. Karréen er i dag, omkring 50 år efter den massive nedrivning af karréens bevaringsværdige huse, stadig et tomt spøgelsesbyggeri.

Frederiksberggade i Silkeborg.

Den første bebyggelse uden for Silkeborg handelsplads omkring 1870 var netop på Frederiksberggade op mod jernbanen. Tre huse er nu nedrevet, og ifølge en helt ny lokalplan fra marts i år, kan resten af husene mellem Jernbanevej og Lyngsøvej frit nedrives.

Bevaringsforeningen indsendte et hørings svar som især lagde vægt på bevaring af husene langs Frederiksberggade. Desværre uden lydhør idet lokalplanen blev vedtaget.

Sølystvej 41 i Silkeborg

Sølystvej 41, også kaldet Egely, blev opført i 1912 og med en bevaringsværdi på 3. På det tidspunkt var der kun 5 huse langs den nordlige bred af Silkeborg Langsø. Villaen Egely fortæller historien om bosætningen nord for Silkeborg Langsø, altså i Alderslyst, og som man dengang kaldte et skattely. Ejeren af villaen havde søgt om nedrivningstilladelse hvilket blev mødt af en del indsigelser, inklusiv en fra Bevaringsforeningen. Vi har intet hørt fra kommunen, men rygterne siger dog at ejeren senere har trukket ansøgningen tilbage.

Lysbro stationsbygning.

Er beliggende på Herningvej, og bedre kendt som Perronteatret. Lysbro stationsbygning var en af flere stationer på den nu nedlagte jernbanestrækning Silkeborg-Kjellerup (1924-1968).

Stationsbygningen, som har en bevaringsværdi på 4, er sund og rask og fortæller en historie om egnens udvikling i den periode hvor jernbanen var en livsnerve. Bevaringsforeningen indsendte en indsigelse.

Sinding Hovvej 31 i Sinding

Bindingsværkshus med stråtag fra 1650 og formodelig det ældste hus i Silkeborg kommune. Husets tilstand var ret originalt og der var kun få nødvendige ændringer, som dog kun gav en bevaringsværdi 4. Husets ejer har søgt om nedrivningstilladelse, og det kom derfor i offentlig høring.

Bevaringsforeningen indsendte hørings svar, men desværre var byrådets afgørelse at give nedrivningstilladelse.

Den politiske vurdering var følgende:

A: Stemte ja til nedrivning fordi huset var ved at styrte sammen.

SF: Stemte ja til nedrivning fordi, at selvom en bygning er gammel er det ikke nok til at den skal bevares

R: Stemte ja til nedrivning fordi det radikale byrådsmedlem var for høj til at kunne gå oprejst i huset.

V: Stemte ja til nedrivning uden at deltage i debatten, eller give en begrundelse.

Solcelle i det åbne landskab.

Bevaringsforeningen arbejder ikke kun for at bevare vores bykultur, men også at bevare vores kulturlandskab, som f.eks. haver, parker og det åbne landskab. Specielt i Silkeborgområdet, og ivrige hele Søhøjlandet, arbejder vi på at bevare et smukt landskab. Det er i den forbindelse at vi specielt interesserer os for placering af solcelleparker, og deres indvirkning på landskabet. Desværre har vi et meget dårligt eksempel på en helt forkert placering af solcelleanlæg nord for Silkeborg by. Et anlæg der er placeret i kuperet terræn, og derfor er synligt på meget store afstande og meget generende for de nærmeste naboer.

Bæredygtighed i byggeriet.

Bevaringsforeningen havde d. 2. september 2020 en kronik i Midtjyllands avis som lægger vægt på affaldsmængde og CO2 forbrug i nybyggeri. Pointen er at det mest bæredygtige byggeri er byggeri der får lov til at blive stående, og som ikke skaber enorme affaldsmængder eller rovdrift på jordens resurser. At fokusere på et lidt højere energiforbrug i den ældre boligmasse hjælper ikke væsentlig på vores energikrise, idet den ældre boligmasse kun udgør en lille del af den samlede boligmasse.

Dalgasgade i Silkeborg.

I april 2020 var der høring på et nyt etagebyggeri på Dalgasgade i Silkeborg. Et etagebyggeri der arkitektonisk var kubistisk (firkantede kasser) og som lå i midten af et kvarter med huse opført i perioden 1880-1940, og hvor en del er bevaringsværdige. Specielt lagde vi i høringssvaret vægt på husets kubistiske udseende, men også på at de viste visualiseringer viste det nye byggeri i vidvinkelformat, og ikke i et kameraformat der viser en bygning som det menneskelige øje vil se det. Politiker og forvaltning lyttede til dels til kritikken, idet byggeriet nu får saddetag.

Rytterholt ved Svejlbæk

De fleste der sejler på Silkeborg søerne kendte Rytterholt. Rytterholt der blev bygget i år 1900 og har siden været dels privat bolig, så pensionat "Hotel Rytterholt", og til 2010 privat bolig for autoforhandler Poul Munk. Men som vi så ofte ser i Silkeborg, har grundene ved søerne i sig selv en højere værdi end de historiske huse der ligger på grundene, og derfor bliver de gamle huse ofte nedrevet, senere udstykker i mindre grunde, og nye huse opført. Desværre har Silkeborg kommune ikke evnet at stoppe denne spekulation i vores grunde langs søerne, og kulturarv er derved gået til spil. Villaen Rytterholdt er et godt eksempel på den trend, idet nedrivning af det gamle hus, og udstykning i to grunde, er mere indbringende for Poul Munks arving, end at bevare den gamle villa. I 2016 indsendte Bevaringsforeningen en indsigelse til en lokalplan i høring, der tillod at grunden hvor Rytterholdt lå, kunne udstykkes i flere grunde. Desværre uden lydhør, idet Rytterholt blev nedrevet i år.

Christian 8.s vej 24

Huset på Christian 8.s vej 24 blev nedrevet før sommerferien. At et hus fra 1905, tegnet af arkitekt K. P. Kristjansen, bliver nedrevet er i sig selv en katastrofe, men at huser ligger i et kvarter der ifølge kommuneplanen er karakteriseret som et bevaringsværdigt bykvarter, skaber mistillid til planlægningen i Silkeborg. Vi er i dialog med kommunen om hvordan retningslinjer i kommuneplanen håndhæves, eller ikke håndhæves.

Hostrupsgade 14 i Silkeborg

Sygehuslæge Axel Hansens hus fra 1897 på Hostrupsgade 14 blev nedrevet i foråret. Huset er nabo til den katolske kirke. Huset har i alle år været lægebolig men blev i midten af 90erne overtaget af kommunen og anvendt som kulturhus. Problemet er her at kommunen solgte huset i 2019 til en køber med nedrivning for øje, i stedet for at sælge det til en køber der ønskede at bevare huset. Hvis forvaltningen i Silkeborg ikke blot ligger en smule interesse i at bevare vores kulturarv, er byens kulturarv ilde stedt.

Foruden sagsforløbene beskrevet herover, er et yderlige antal huse med bevaringsværdi nedrevet inden for de sidste par år.

Svinehuset i Virklund.

Kampestenshus med stråtag benyttet til svinehus. Det var den sidst bevarede af gården Pedersmindes bygninger. Svinehuset er opført i 1877. Nedrevet 2020

Høngevej 34, 8641 Sorring

Stråttækket bindingsværkshus fra 1777. Nedrevet 2020.

Bygaden 64 Levring

Stråttækket bindingsværkshus fra 1790. Nedrevet 2020.

Toldbodgade 33, Silkeborg

Byhus opført år 1900. Nedrevet 2020 til fordel for etagebyggeri.

Borgergade 87

Byhus opført år 1906. Nedrevet 2020 til fordel for etagebyggeri.

Åhave Allé 7

Bådebyggerens hus opført år 1916. Nedrevet 2019 til fordel for ny kubistisk villa.

Læssøegade 3, Silkeborg.

Byhus opført 1905. Ombygget til ukendelighed på trods af lokalplan for kvarteret.

Smedebakken 8, Silkeborg.

Funktionærbolig til papirfabrikker, opført 1936. Bevaringsværdi 3. Har fået tilladelse til en så omfattende ombygning at bevaringsværdien på 3 sandsynligvis ikke kan opretholdes.

Se flere oplysninger på www.bevarsilkeborg.dk, eller følg os på [Facebook](#).

På vegne af Bevaringsforeningen for Silkeborg kommunes bestyrelse
Ejgil Prinds, formand

7. september 2021